

Debreceni Ítéltábla

Pkf.II.20.286/2023/2. szám

A Debreceni Ítéltábla a CECH Ügyvédi Iroda (eljáró: Dr. Cech András ügyvéd, cím) által képviselt 'kérelmező neve' (cím) kérelmezőnek a dr. Varga István ügyvéd (cím) által képviselt Budapest Környéki Törvényszék (cím) kérelmezettel szemben vagyoni elégtétel megfizetése iránt indított nemperes eljárásban a Debreceni Törvényszék 8.Pk.20.914/2023/10. számú végzése ellen a kérelmezett által 13. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

v é g z é s t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság végzésének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja: mellőzi a kérelmezett törvényes késedelmi kamatban marasztalását, és a kérelmezett által a kérelmező részére fizetendő elsőfokú költséget az általános forgalmi adót is tartalmazó 222 250 (kétszázhuszonkétezer-kétszázötven) forintba leszállítja. Egyebekben a végzést helybenhagyja.

Kötelezi a kérelmezettet, hogy fizessen meg a kérelmező részére 15 (tizenöt) napon belül az általános forgalmi adót is tartalmazó 38 100 (harmincnyolcezer-egyszáz) forint másodfokú költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 8 940 (nyolcezer-kilencszáznegyven) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen a végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A tényállás

[1] 'I. rendű felperes neve' I. rendű felperes és 'II. rendű felperes neve' II. rendű felperes, valamint a kérelmező mint alperes között birtokvédelem tárgyában 2010. július 26-én indult a Monori Városi Bíróságon – későbbi nevén Monori Járásbíróságon (a továbbiakban: járásbíróság) – P.21.146/2010., majd P.20.791/2015., majd P.20.539/2017., majd P.21.489/2017. számon polgári peres eljárás.

[2] A 2011. szeptember 29-i tárgyalást a járásbíróság elhalasztotta azzal, hogy új hatánapot hivatalból tűz ki; egyben akként rendelkezett, hogy 15 napon belül intézkedik szakértő kirendeléséről vagy új hatánapot tűz ki, egyben felhívta a feleket bizonyítási indítványaik és a tárgyaláson lefolytatott bizonyítási eljárásra vonatkozó észrevételeik 15 napon belüli előterjesztésére. Az alperes 2011. október 10-én, a felperesek 2011. október 13-án terjesztették elő észrevételeiket. A járásbíróság ezután a 2011. december 14-én kelt végzésben tájékoztatta a vitatott telekhatár természetbeni helyének megállapítása tárgyában a feleket bizonyítási kötelezettségeikről, a szakértői bizonyítás szükségességéről és hívta fel a szakértői bizonyítást indítványozó felet a szakértői díjelőleg letétbe helyezésére.

[3] A felperes a 2012. január 10-én érkezett beadványában igazolta a szakértői díj előlegezését és kérte a szakértő kirendelését; a bíróság 2012. február 27-én rendelte el a szakértői bizonyítást.

[4] A kiegészített szakértői véleményt a kirendelt igazságügyi földmérő szakértő 2012. október 8. napján terjesztette elő, a bíróság 2012. november 30-án rendelte el azt kiadni a felek részére, majd 2012. december 14. napján intézkedett a tárgyalás 2013. március 21-re kitűzéséről.

[5] A 2013. június 18-i tárgyalást a bíróság négy hónapon túlra, 2013. november 5-re halasztotta el.

[6] A bíróság a 2014. február 18-i tárgyaláson hozott, fellebbezés hiányában utóbb jogerőre emelkedett végzésével az eljárást felfüggesztette a perben érintett ingatlanokhoz kapcsolódó ingatlan-nyilvántartási térkép kiigazítására irányuló bírósági eljárás befejezéséig, majd 2015. június 19. napján intézkedett az eljárás folytatásáról.

[7] A 2016. január 8-i tárgyalást a bíróság 2016. március 24-re halasztotta el azzal, hogy mezőgazdasági szakértőt fog kirendelni és el fogja rendelni az igazságügyi földmérői szakértői vélemény kiegészítését. Az igazságügyi földmérői szakértői vélemény kiegészítéséről 2016. február 17-én, majd annak 2016. március 17-i megérkezését követően a mezőgazdasági szakértő kirendeléséről 2016. március 18-án hozott határozatot.

[8] A 2016. május 30-án meghozott P.20.791/2015/31. számú ítélet elleni fellebbezés folytán másodfokon eljáró bíróságnak a 2016. július 19-i felterjesztést követően a fellebbezési tárgyalást 2016. augusztus 22-én négy hónapon túlra, 2017. február 14. napjára tűzte ki. Ezen a tárgyaláson Pf.21.185/2016/3. számon részítelest hozott, egyebekben az ítélet hatályon kívül helyezéséről és az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasításáról döntött.

[9] A megismételt eljárásban a 2021. május 10-én kelt P.21.489/2017/98. számú ítélet elleni fellebbezés folytán a per másodfokon a kérelmezett 2021. október 5-én kelt, a kérelmező részére 2021. december 1-jén kézbesített Pf.20.573/2021/8. számú jogerős ítéletével fejeződött be.

[10] A kérelmezőnek a bírósági eljárás elhúzódása miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) benyújtott kérelmét az EJEB 2021. december 17-én nyilvántartásba vette, amelyet 2023. június 8-án nyilvánított, a hazai jogorvoslat kimerítésének hiánya miatt, elfogadhatatlannak.

A kérelem és az ellenirat

[11] A kérelmező az eljárás elhúzódása miatt a 2010. július 26. és 2021. december 1. napja közötti – 37 nap, közös kérelemre szünetelés miatti időtartam figyelmen kívül hagyásával – összesen 4109 nap alapul vételével kérte a kérelmezettet 1 643 600 forint vagyoni elégtételnek a javára történő megfizetésére kötelezni.

[12] A kérelmezett az elleniratában a kérelem részbeni elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy mindösszesen 2877 nap tekintetében fennálló 1 150 800 forint összegű vagyoni elégtétel megfizetésére kötelezze a bíróságot.

[13] Kérte levonni a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi CXIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.) 15. §-ának (4) bekezdésére hivatkozással, az *eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésének* a kérelmező részéről történt *elmulasztása okán* a szakértői díjelőleg letétbe helyezésére való késedelmes felhívás miatt a 2011. október 15. és 2011. december 14. között 61 napot, a szakértő késedelmes kirendelése miatt a 2012. február 10. és 2012. február 27. közötti 18 napot, a kiegészített szakértői vélemény előterjesztése után a tárgyalás késedelmes kitűzése

miatt a 2012. november 8. és 2012. december 14. közötti 37 napot, a folytatólagos tárgyalás négy hónapon túli időpontra kitűzése miatt a 2013. október 19. és 2013. november 5. közötti 18 napot, a szakvélemény kiegészítéséről és szakértő kirendeléséről késedelmes intézkedés miatt a 2016. február 10. és 2016. március 18. közötti 38 napot, a másodfokú tárgyalás négy hónapon túli időpontra kitűzése miatt a 2016. november 20. és 2017. február 14. közötti 87 napot; valamint a *Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdése alapján* a fél és a bíróság érdekkörén kívül álló elháríthatatlan felfüggesztés miatt a 2014. február 19. és 2015. június 19. közötti 486 napot – ezen túl további 524 napot, mind összesen 1232 napot.

Az elsőfokú végzés

[14] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott végzésével kötelezte a kérelmezettet, hogy fizessen meg a kérelmezőnek 15 napon belül 1 608 000 forint vagyoni elégtételt, annak 2021. október 6. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamatát, valamint 285 750 forint perköltséget. Ezt meghaladóan a kérelmet elutasította. Kötelezte a kérelmezőt az államnak 986 forint eljárási illeték megfizetésére és megállapította, hogy 48 322 forint meg nem fizetett eljárási illeték az állam terhén marad.

[15] Megállapította, hogy a kérelmező által érvényesített vagyoni elégtétel vonatkozásában az elsőfokú eljárás kezdő napja a bírósági eljárás időtartamába nem számít bele, ezért helyesen 2010. július 27. napjától 2021. december 1. napjáig 4145 nap telt el, amelyből levont összesen 125 napot, így a kérelmező kérelmét 4020 napra vonatkozóan tekintette alaposnak.

[16] A Debreceni Ítéltábla BDT 2023. 4600. számon közzétett, Pkf.II.20.345/2022/2. számú eseti döntésének felhívásával nem találta levonhatónak a 2011. október 15. és 2011. december 14. között 61 napot, a 2012. február 10. és 2012. február 27. közötti 18 napot, a 2012. november 8. és 2012. december 14. közötti 37 napot, a 2013. október 19. és 2013. november 5. közötti 18 napot, a 2016. február 10. és 2016. március 18. közötti 38 napot, valamint a 2016. november 20. és 2017. február 14. közötti 87 napot, mivel ezen időszakok tekintetében nem volt elvárható a kérelmezőtől, hogy egyértelműen felismerje – az eljárás elhúzása miatti kifogás előterjesztésére okot adó – késedelmet.

[17] Nem hagyta figyelmen kívül a 2014. február 19. és 2015. június 19. közötti 486 napot sem, mert a peres eljárás felfüggesztése nem a kérelmező érdekkörébe esett, a felfüggesztés időtartama így nem vonható le, sem a *Pevtv. 15. § (3) bekezdése*, sem a *Pevtv. 15. § (5) bekezdése* szerint az eljárás időtartamából.

[18] A figyelembe vett 4020 napra a 372/2021. (VI.30.) Kormányrendelet 1. § (1) és (2) bekezdései alapján naptári naponként 400 forint számításával mindösszesen 1 608 000 forint vagyoni elégtételben marasztalta a kérelmezettet.

[19] A vagyoni elégtétel után a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:48. §-a alapján késedelmi kamatban is marasztalta a kérelmezettet. Kifejtette: a vagyoni elégtétel összege után érvényesíthető késedelmi kamat. Legkésőbb az eljárást befejező jogerős határozat jogerőre emelkedését követő naptól fennállt a kérelmezett késedelme, hiszen a vagyoni elégtétel a kérelmező alapvető jogának, az eljárás észszerű időn belül történő befejezéséhez fűződő jogának megsértése miatt járó kompenzáció, melynek esedékessége nem az annak összegaszerúségét megállapító határozatban rögzítettektől függ, hanem – a sérelemdíjhoz hasonlóan – az okozott sérelem bekövetkeztekor válik esedékessé.

[20] A pernyertesség arányát a kérelmező javára 98 %-ban határozta meg, a *Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdése* alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte a pervesztessége arányához igazodóan a kérelmezettet a kérelmező javára költségként a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 2. §-ának (1) bekezdése

alapján meghatározott, a (2) bekezdés szerint az indokolt jogi képviseleti tevékenység alapján – elfogadva a megjelölt 10 munka-órát, a kérelmező által kért 35 000 forint nettó óradíjat 22 500 forintra leszállítva – mérsékelt összegű ügyvédi munkadíj megfizetésére. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. §-a (1) bekezdésének g) pontja és a Pp. 102. §-ának (1) bekezdése alapján állapította meg a kérelmező által viselendő elsőfokú illeték összegét, míg az Itv. 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja és a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján a kérelmezett személyes illetékmentessége folytán határozta meg az állam terhén maradó illeték összegét.

A fellebbezés és a fellebbezésre tett észrevétel

[21] Az elsőfokú bíróság végzése ellen a kérelmezett terjesztett elő fellebbezést, melyben kérte a végzés akként történő megváltoztatását, hogy az ítéltábla a marasztalás összegét 1 310 000 forintra szállítsa le, mellőzze a késedelmi kamatban marasztalását, a terhére meghatározott elsőfokú költséget pedig 80 536 forint + ÁFA összegére mérsékelje.

[22] Fenntartotta a 2011. október 15. és 2011. december 14. között 61 nap, a 2012. február 10. és 2012. február 27. közötti 18 nap, a 2012. november 8. és 2012. december 14. közötti 37 nap, a 2013. október 19. és 2013. november 5. közötti 18 nap, a 2016. február 10. és 2016. március 18. közötti 38 nap, a 2016. november 20. és 2017. február 14. közötti 87 nap, összesen 259 nap levonása iránti kérelmet. Kérte mindezen kívül figyelmen kívül hagyni a 2014. február 19. és 2015. június 19. közötti 486 napot.

[23] Előadta: az elsőfokú bíróság elmulasztotta annak részletes indokolását, hogy a kérelmező védekezése ezen időtartamok vonatkozásában pontosan miért nem foghat helyt. Elmulasztotta ugyanis annak kifejtését, hogy milyen konkrét tényeket, körülményeket, határidőket és jogszabályi rendelkezéseket értékelve jutott arra a következtetésre, hogy a kérelmezőtől nem lett volna elvárható a kifogás előterjesztése. A per észszerű befejezésére előírt határidő vonatkozásában külön-külön vizsgálni kellett volna az eljáró bíróság a kérelmezett által hivatkozott mulasztását és azt, hogy az egyes időszakoknál figyelembe vehető körülmények alapján a kifogás előterjesztése az adott esetben elvárható volt-e. Ennek a vizsgálatát az elsőfokú bíróság azonban nem végezte el.

[24] A fellebbezésben kifejezetten vitatta, hogy a 2011. október 15. és 2011. december 14. közötti időszak tekintetében nem volt elvárható a kérelmezőtől, hogy egyértelműen felismerje az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésére okot adó késedelmet. Az elsőfokú bíróság a 2011. szeptember 29. napján tartott tárgyaláson rögzítette, hogy 15 napon belül külön végzésben rendelkezni fog a szakértő kirendeléséről, amely határidő 2011. október 14. napján telt el. Ezt követően két hónap telt el anélkül, hogy a felek – így a kérelmező is – megkapták volna a kirendelő végzést. Ez az időtartam egy laikus, jogban járatlan személyben is felveti azt, hogy bírósági mulasztás történt. A kérelmezőtől tehát elvárható lett volna, hogy a bíróság inaktív magatartása miatt eljárás elhúzódása miatti kifogást terjesszen elő.

[25] Részletesen rámutatott, hogy indokolt lett volna a 2012. november 8. és 2012. december 14. közötti 37 nap levonása is. A bíróság a 2011. szeptember 29. napján megtartott tárgyalást azzal halasztotta el, hogy új határnapot hivatalból tűz és 15 napon belül fog végzéssel rendelkezni a szakértő kirendeléséről. A szakértőt a 2012. február 27. napján kelt végzésével rendelte ki. A szakvéleményt a szakértő 2012. június 18. napján, a kiegészítő szakértői véleményt 2012. október 8. napján terjesztette elő. A kiegészítő szakértői vélemény bíróságra való érkezésének napjától, azaz 2012. október 8. napjától már nem állt fenn olyan indok, amely megakadályozhatta volna a folytatódó tárgyalás nyomban kitűzését. A bíróságnak a tárgyalás kitűzésére 30 nap állt rendelkezésére, ez a határidő 2012. november 7. napján telt le. A bíróság azonban csak 2012. december 14. napján intézkedett a tárgyalás kitűzése iránt. Mivel a kiegészítő szakértői véleményt a bíróság a kérelmezőnek megküldte és

nem tűzte ki a folytatólagos tárgyalás határnapját, ezért a kérelmező számára is nyilvánvaló és egyértelműen felismerhető volt, hogy a bíróság a folytatólagos tárgyalási határnap kitűzésére vonatkozó eljárási kötelezettségét megszegte és ezáltal a per észszerű időn belüli befejezésének alapvető követelményét megsértette. A kérelmező számára 2012. november 9. napját követően nyilvánvalóan és egyértelműen felismerhető volt, hogy a folytatólagos tárgyalás 4 hónapon belüli kitűzése mellőzésének indoka, azaz a szakértői vélemény bevétele már nem áll fenn.

[26] Ugyancsak külön vitatta a 2016. február 10. és 2016. március 18. közötti 38 nap levonásának elmaradását. A bíróság a 2016. január 8. napján tartott tárgyaláson végzésben döntött arról, hogy intézkedik mezőgazdasági szakértő kirendelése iránt és elrendeli az igazságügyi földmérői szakértői vélemény kiegészítését. A harminc napos általános intézkedési határidőre tekintettel legkésőbb 2016. február 9. napján intézkednie kellett volna mezőgazdasági szakértő kirendelése és az igazságügyi földmérői szakértői vélemény kiegészítése iránt. A bíróság 2016. március 17. napjáig történt intézkedéséig eltelt annyi idő, amely alatt elvárható volt a kérelmezőtől a késedelem felismerése. Tekintettel arra, hogy a szakértő kirendelésére késedelmesen került sor, a 2016. március 24. napján megtartott tárgyaláson az ügyben érdemi előrelépés nem történt. A kérelmező a 30 napos határidő elteltét követő naptól kezdve észlelhette a bíróság mulasztását, számára egyértelműen felismerhető volt, hogy a bíróság határidőben nem intézkedett, továbbá az is, hogy a bíróság a per észszerű időn belül való befejezésére irányuló kötelezettsége vonatkozásában mulasztást követett el.

[27] Kifogásolta a 2014. február 19. és 2015. július 19. közötti 486 nap levonásának elmaradását. Az elsőfokú bíróság indokolása szerint a per tárgyalásának a felfüggesztése nem állhat a kérelmezőnek, mint alperesnek az érdekében. Ezzel szemben annak az eldöntése, hogy a felfüggesztés időtartama levonható-e, esetről esetre vizsgálandó, az elvi ésszerű és általános jelleggel nem dönthető el. Egy peres eljárásban a helyes jogerős döntés meghozatala nemcsak a felperes, de az alperes érdeke is, tekintve, hogy csak a jogerős döntés képes az anyagi jogerőhatás kiváltására. Az alperes tehát érdekeltnek nyilvánítható abban, hogy a per megalapozott tényállás-feltárást követően jogerősen záruljon le, hiszen ez jelent számára védelmet további per megindításával szemben. Ehhez a megalapozott lezáráshoz járult hozzá a közigazgatási döntés, illetve annak bevétele a peres eljárásban. Az a tény továbbá, hogy az eljárást felfüggesztő végzés jogorvoslattal megtámadható, alátámasztja a bírói rendelkezés elháríthatóságát, azaz a kérelmezőnek lehetősége volt arra, hogy annak jogkövetkezményeit a jogorvoslati jogának a gyakorlásán keresztül elhárítsa. Az, hogy a kérelmező a felfüggesztő végzést nem fellebbezte meg, olyan magatartás, amely objektíve lehetővé tette az eljárás meghosszabbodását, azaz hozzájárult az eljárási időtartam elhúzódnához.

[28] A további levonni kért időtartamok tekintetében csak visszautalt az elleniratba foglaltakra.

[29] Nem értett egyet a késedelmi kamatfizetésre kötelezésével. Hangsúlyozta, hogy a Pevtv. vagyoni elégtétel néven új, sui generis jogkövetkezményt határoz meg az alapjogi sérelem kompenzálására, ezzel elhatárolja azt a vagyoni kompenzációt a kártalanítás, kártérítés, sérelemdíj jogintézményeitől. A kamat esedékességének meghatározásánál a Ptk. 6:532. §-ának analógiával való alkalmazása ezért nem lehetséges. A Pevtv. 7. §-ának (2) bekezdéséből következően az igény nem az alapeljárás észszerű időn túlivá válásának időpontjában és nem is annak jogerőre emelkedésekor keletkezik, hanem akkor, amikor az alapeljárásnak a Pevtv. 15. §-a szerinti figyelembe vehető időtartama meghaladja a Pevtv. által észszerűnek minősített időtartamot. Az eljárás figyelembe vehető időtartamát mérlegelő tevékenységet követően maga a bíróság határozza meg. A kérelmező által a nemperes eljárásban érvényesített jog fennállásának egyik törvényi feltétele a bírósági időtartam

meghatározása. Mindaddig, amíg a bíróság e körben jogerősen nem dönt, a nemperes eljárásban érvényesített jog egyik törvényi tényállási eleme nem áll fenn, így az igény szerinti követelés még nem esedékes, azaz a kérelmezett nem eshetett késedelembe.

[30] Vitatta a terhére megítélt elsőfokú költség összegét, azt eltúlzottnak minősítette. Álláspontja szerint az ügy bonyolultsága és a kérelmező által beadott beadványok terjedelme nem indokolta az elsőfokú végzésben foglalt mértékű költség megállapítását.

[31] A kérelmező a fellebbezésre tett észrevételében az elsőfokú végzés helyes indokai alapján való helybenhagyását kérte. Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság indokolásából megfelelően kitűnik, hogy mely körülményeket vizsgálta és azokból milyen következtetéseket vont le. A kérelmezett által hivatkozott esetekben nem volt elvárható az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztése: a késedelmet közvetlenül kiváltó körülmény a bíróság mulasztása volt és a kérelmezőnek nem lehetett feladata a határidők betartására köteles bíróság tevékenységének folyamatos figyelemmel követése. Nem lehet attól sem eltekinteni, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) hatálya alatt folyó eljárásokban az iratokat postai úton kézbesítették, amely több napot vett igénybe, így eleve később lehetett észlelni a mulasztást. Helytelen az az álláspont, hogy a felfüggesztő végzés elleni fellebbezés elmaradásából arra lehetett volna következtetni, hogy a felfüggesztés a kérelmező érdekében állt. Az elsőfokú bíróság helyesen vont le következtetést a sérelem bekövetkezésének időpontjára és a pénzbeli kompenzáció esedékességére. Az elsőfokú költség felszámítását az IM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján kérte, így nem volt jelentősége a 3. §-ára hivatkozásnak.

A másodfokú bíróság döntése

[32] Az ítéltábla fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú végzésnek a kérelmet részben elutasító és a kérelmezettet 1 310 000 forint vagyoni elégtételben marasztaló rendelkezését, a fellebbezést pedig kisebb részben találta alaposnak:

[33] Egyetértett az ítéltábla a fellebbezéssel annyiban, hogy az elsőfokú bíróság a törvényi indokolási kötelezettségének nem megfelelően tett eleget.

[34] A Pp. – a nemperes eljárás sajátosságai mellett alkalmazandó – 346. §-ának (4) bekezdése szerint a határozat indokolása a bíróság által megállapított tényeket, a feleknek az eljárás tárgyára vonatkozó kérelmét, illetve nyilatkozatát és azok alapjának rövid ismertetését, az érdemi rendelkezés tartalmára történő utalást, továbbá a jogi indokolást tartalmazza; míg az (5) bekezdés szerint a jogi indokolás tartalmazza a határozat alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte, továbbá azokat az okokat is, amelyek miatt a bíróság jogkérdésben eltért a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, vagy az arra irányuló indítványt elutasította. A vagyoni elégtételre irányuló nemperes eljárást elbíró érdemi végzés indokolása ennek a követelménynek akkor felel meg, ha a kérelmezett által a Pevtv. 14. §-a (2) bekezdésének g) pontja szerint az elleniratban feltüntetett, a bíróság illetve a fél meghatározott eljárási cselekményére, mulasztására tekintettel figyelmen kívül hagyandó minden egyes időtartam levonásának indokoltságát egyedileg vizsgálja, és annak alapján számot ad azokról az indokokról, amelyek miatt az eljárás számított időtartamának csökkentését alaposnak vagy alaptalannak találta.

[35] Az elsőfokú végzés azonban a fellebbezéssel érintett, a kérelmezett által levonni kért időszakok tekintetében mindössze általánosságban foglalt állást akként, hogy a kért levonásoknak azért nem volt helye, mert nem volt elvárható a kérelmezőtől, hogy

egyértelműen felismerje az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésére okot adó késedelmet; továbbá mert a peres eljárás felfüggesztése nem a kérelmező érdekkörébe esett. A következőket bírói gyakorlat szerint az eljárás elhúzódása miatti kifogás elmulasztásának a vagyoni elégtételre való jogosultság szempontjából kialakított követelményeit akként kell meghatározni, hogy az egyes mulasztásokat egyedileg, a jogintézmény céljával, a sérelem orvoslására alkalmasságával, és mindezek alapján a féltől elvárható magatartással összefüggésben kell értékelni (Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.404/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4644; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2. – közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.032/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.055/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.147/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.155/2023/2., Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.261/2023/2., Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.284/2023/2.). Ennek megfelelően akkor járt volna el az előbbieken idézett törvényi rendelkezéseknek megfelelően az elsőfokú bíróság, ha a levonni kért időszakokat érintően legalább megállapítja az érintett per irataiból meghatározható tényeket, a bíróság kapcsolódó eljárási cselekményeit, és egyenként, valamennyi levonni kért időtartam vonatkozásában részletes magyarázatát adja annak, hogy a bíróság érdekkörében jelentkező, az eljárás előrehaladását nem szolgáló, szükségtelen időmúlás elhárítására alkalmas volt-e az eljárás elhúzódása miatti kifogás, amennyiben igen, úgy a per folyamatával összefüggésben a késedelem mikor volt felismerhető a kérelmező részéről és mikor volt tőle elvárható az okozott sérelem elhárítását célzó, arra alkalmas kérelem benyújtása, és ez alapján van-e helye a per számított időtartamából az egyes időszakok levonásának. Ugyancsak részletes indokot kellett volna adni a felfüggesztés időtartama levonhatóságáról, ennek egy olyan kategórikus kijelentés, hogy a felfüggesztés nem a kérelmező érdekkörében állt, nem elégséges.

[36] Mindez azonban nem akadályozta a fellebbezés érdemi elbírálását, hiszen az indokolási kötelezettség mint eljárási szabály megsértése a határozat a Pp. 381. §-a szerinti hatályon kívül helyezését csak akkor eredményezhette volna a Pp. 370. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha a kérelmezett fellebbezést terjesztett volna elő annak hatályon kívül helyezése iránt, ilyen kérelme azonban nem volt. Mindezen túl az eljárási szabálysértés következtében a hatályon kívül helyezést egyébként is csak az indokolhatta volna, ha azért szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges, vagy nem észszerű. Mivel azonban az elsőfokú bíróság az érdemi döntéshez szükséges eljárási cselekményeket egészében lefolytatta, az indokolás pedig nem volt olyan mértékben hiányos, amely a Pp. 380. §-ának c) pontja értelmében érdemi felülbírálatra alkalmatlan – és így fellebbezésre és fellebbezési ellenkérelemre tekintet nélkül kötelező hatályon kívül helyezést eredményező – orvosolhatatlan formai hiányosságnak minősülne, nem volt akadálya annak, hogy a szükséges indokokkal a másodfokú bíróság egészítse ki az elsőfokú határozat indokait.

[37] Nem volt helye a 2011. október 15. és 2011. december 14. között 61 nap levonásának. Kétségtelen, hogy a 2011. szeptember 29-i tárgyalás elhalasztása során a járásbíróság arról rendelkezett, hogy 15 napon belül rendel ki szakértőt vagy tűz ki új tárgyalási határnapot, a szakértői díj előlegezésére felhívás pedig 15 napon túl, 2011. december 14-én történt. A tárgyalást követő időszak azonban nem volt inaktív, mivel a tárgyalás elhalasztásával egyidejűleg a feleket felhívta a bizonyítási indítványok és észrevételek 15 napon belüli előterjesztésére; 2011. október 10-én és 2011. október 13-án a felek részéről észrevételek is érkeztek.

A bíróság a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő és hatékony eljárásban bízó féltől ezért a 2011. december 14-i intézkedésig – különös tekintettel arra, hogy csak ekkor tájékoztatta a

feleket a bizonyítási kötelezettségeikről, a szakértői bizonyítás szükségességéről és csak ekkor hívta fel kifejezetten a feleket a szakértői bizonyítás indítványozására – az észrevételezéstől eltelt időszakra, a hiányos tájékoztatásra és az ekként célszerűtlen pervezetésre tekintettel nem volt elvárható annak a konkrét bírósági mulasztásnak a felismerése, amely elhárítására alkalmas lett volna az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztése.

[38] Nem volt figyelmen kívül hagyható a 2012. február 10. és 2012. február 27. közötti 18 nap. A felperes – és nem az erről ekkor tudomással még nem bíró kérelmező – 2012. január 10-én érkezett beadványában igazolta a szakértői díj előlegezését és kérte a szakértő kirendelését. A kérelmező erről való tudomásszerzésétől a szakértői bizonyítás 2012. február 27-i elrendeléséig még nem telt el annyi időtartam, hogy a bíróság a jogszabályi rendelkezések szerinti eljárásában bízó – és nem a szakértői bizonyítást indítványozó – kérelmezőtől elvárható lett volna a mulasztás felismerése és az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztése.

[39] Nem volt indokolt a 2012. november 8. és 2012. december 14. közötti 37 nap levonása. A kiegészített szakértői vélemény 2012. október 8. napi előterjesztéséről a feleknek még tudomásuk nem lehetett, hiszen azt a járásbíróság csak 2012. november 30-án rendelte el kiadni a felek részére, ezért a 2012. december 14. napi, tárgyalás kitűzése iránti intézkedéséig nem volt felismerhető olyan mulasztás, amely a kérelmező részéről a kifogás eszközének igénybevételét indokolta volna.

[40] Nem lehetett levonni a 2013. október 19. és 2013. november 5. közötti 18 napot. Mint ahogy arra a kialakult bírósági gyakorlat rámutat: Nem határozható meg a fél terhére a bár a törvényes határidőn túlra, de a már kitűzött tárgyalási határnap korábbi időpontra való kitűzésére irányuló kérelem elmaradása; mivel az így okozott sérelemnek a kiküszöbölésére az eljárás elhúzódása miatti kifogás eleve nem vehető igénybe. Az 1952. évi Pp. 142. §-a (2) bekezdésének a folytatólagos tárgyalás négy hónapon belüli megtartását előíró rendelkezése nem a bíróság részére az eljárás lefolytatására, eljárási cselekmény elvégzésére vagy valamely határozat meghozatalára határidő meghatározása. Ha a bíróság a folytatólagos tárgyalást négy hónapon túlra, de kitűzi, azzal már nem áll fenn mulasztása, ezzel szemben megszegte az előírt időtartam megtartására irányadó szabályt, amellyel szemben legfeljebb az 1952. évi Pp. 114. §-a szerinti eljárás szabálytalansága elleni kifogás vehető igénybe, amely a Pevtv. alkalmazása szempontjából irreleváns. (Kúria Pkif.IV.24.815/2014/4., Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.26 116/2006/2. – közzétéve: BDT2006. 1458; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2., közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.083/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.143/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.261/2023/2.)

[41] A 2016. február 10. és 2016. március 18. közötti 38 nap figyelmen kívül hagyásának ugyancsak nem volt helye. Kétségtelen, hogy a 2016. január 8-i tárgyalás elhalasztása során a járásbíróság mezőgazdasági szakértő kirendeléséről és az igazságügyi földmérői szakértői vélemény kiegészítéséről rendelkezett; azonban azt a pervezetést választotta, hogy először az igazságügyi földmérői szakértői vélemény kiegészítését rendelte el 2016. február 17-én, majd annak 2016. március 17-i megérkezését követően rendelte el 2016. március 18-án a mezőgazdasági szakértői bizonyítást. Az eljárási cselekmények ekként folyamatosak voltak, nem volt megállapítható bírósági inaktivitás, a bíróság célszerűtlen pervitele pedig nem adhat alapot az eljárás elhúzódása miatti kifogásra.

[42] Nem volt figyelmen kívül hagyható a 2016. november 20. és 2017. február 14. közötti 87 nap sem. A kérelmezett mint a per másodfokú bírósága a 2016. július 19-i felterjesztést követően a törvényes határidőn belül, 2016. augusztus 22-én intézkedett a

tárgyalás kitűzéséről. A tárgyalás a törvényes határidőn túlra kitűzésével pedig nem valósult meg olyan bírósági mulasztás, amely elhárítására az eljárás elhúzódása miatti kifogás alkalmas lenne.

[43] Az eljárás felfüggesztése miatt a 2014. február 19. és 2015. június 19. közötti 486 nap levonására sem kerülhetett sor. A Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdésének utaló szabályából következően a vagyoni elégtételre irányuló nemperes eljárásban is érvényesül a Pp. 2. §-a (2) bekezdésének a rendelkezési elv részében irányadó az a szabálya, hogy a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, tehát irányadó a kérelemhez és ellenkérelemhez kötöttség. A kérelmezett a levonás alapjaként a Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdését jelölte meg azzal, hogy a felfüggesztés időtartama sem a bíróság, sem a kérelmező érdekkörébe nem tartozik. A kérelmező érdekkörében (is) jelentkező okra csak a fellebbezésben hivatkozott, amelyet a Pp. 373. §-ának (2) bekezdése kizár. Márpedig a kialakult bírói gyakorlat szerint ez a jogszabályi rendelkezés nem teremt új okot az egyes időtartamok levonására (Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.458/2022/4. – közzétéve: BDT2023. 4621; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2. – közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.083/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.147/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.224/2023/3., Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.284/2023/2.). A Pevtv. a 15. §-ának (3) és (4) bekezdésében meghatározza azon körülményeket, amelyek alapján az eljárás figyelembe vehető időtartama, így a fizetendő vagyoni elégtétel összege csökkenthető; a 15. §-ának (5) bekezdése ehhez képest rendelkezik akként, hogy a bíróság – a nemperes eljárásban előterjesztett kérelem és ellenirat tartalmának korlátai között – mérlegeli, hogy a bírósági eljárásban félnek minősülő kérelmező, valamint a bírósági eljárást lefolytató bíróság eljárási cselekménye, illetve mulasztása mennyiben járult hozzá az észszerűnek minősülő időtartam meghaladásához. A bíróság e körülmények értékelését követően határozza meg a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartamát. A Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdése nem tesz említést a kérelmező és a bíróság tevékenységén kívüli okokról, a törvényjavaslat indokolásából következően a sem a bíróság, sem a kérelmező érdekkörébe nem sorolt akadályokra tekintettel a figyelembe vehető időtartam nem csökkenthető.

[44] Osztotta ugyanakkor abban az ítéltábla a fellebbezést, hogy a megítélt vagyoni elégtétel után nem volt helye a törvényes késedelmi kamat fizetési kötelezettség megállapításának.

[45] Az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:48. §-a alkalmazásával a kérelmezett vagyoni elégtétel fizetési kötelezettségének esedékességét nem az annak összecszerúságát megállapító, a nemperes eljárásban meghozott jogerős érdemi határozat meghozatalában, hanem az érintett peres eljárást érdemben befejező határozat jogerőre emelkedésében állapította meg azzal az indokkal, hogy az eljárás elhúzódásában okozott sérelem ekkor következett be. Ezzel az értelmezéssel azonban az ítéltábla a következők miatt nem értett egyet.

[46] A 2022. január 1-jétől bevezetett vagyoni elégtétel a jogalkotó tudatos döntése alapján a peres eljárások elhúzódásával okozott sérelmek önálló jogkövetkezménye, nem azonos a hasonló jellegű jogintézményekkel, így a kártérítéssel, a sérelemdíjjal vagy a kártalanítással, ezért az azokra vonatkozó felelősségi szabályok sem alkalmazhatók azonosan rá. A vagyoni elégtételhez való jogot a Pevtv. 7. §-ának (1) bekezdése ahhoz a feltételhez köti, ha a félnek a bírósági eljárás észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető joga sérül. Ennek az alapvető jognak a sérelmét azonban nem csupán az eljárás meghatározott – észszerűnek minősített – időtartamának elteltéhez kapcsolja (ebben az esetben lehetne olyan kijelentést tenni, hogy ennek az időtartamnak az elteltékor esedékes a pénzbeli szankció),

hanem a (2) bekezdés szerint annak alkalmazását akkor teszi lehetővé, ha a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartama meghaladja az észszerűnek minősülő időtartamot. A figyelembe vehető időtartam meghatározása során alapul veszi a vagyoni elégtételt érvényesítő peres fél az eljárás elhúzódásában játszott közrehatását, amikor azt az eljárás (eljárási szakasz) számított időtartamának és a kérelmező magatartása miatt – vagy mert az érdekkörében jelentkezett az eljárás szükségtelen elhúzódását eredményező elhárítható ok vagy mert az eljárás elhúzódása miatti kifogás elvárható igénybe vételével meg sem kísérelte elhárítani a bíróság érdekkörében jelentkező, az eljárás szükségtelen elhúzódását eredményező elhárítható okot – levonandó időtartam különbözetében állapítja meg. Annak a meghatározása tehát, hogy mennyi a vagyoni elégtétel alapját képező figyelembe vehető időtartam, ebből következően mennyi a vagyoni elégtétel összege, kizárólag az ennek érvényesítésére irányuló nemperes eljárásban lehetséges. Ebben az eljárásban hivatkozhat a kérelmezett a vagyoni elégtételt csökkentő – vagy akár kizáró – levonható időtartamokra, és a Pevtv. 15. §-a (5) bekezdése szerinti mérlegelési jogkörében a nemperes ügyben eljáró bíróság határoz arról, hogy az eljárás (eljárási szakasz) számított időpontjából levonhatók-e a kért időtartamok. A vagyoni elégtételhez való jogosultság ilyen módon kizárólag a nemperes ügyben eljáró bíróság mérlegelési tevékenysége által állapítható meg; nyilvánvalóan nem ismert az érintett peres eljárás befejezésekor így a vagyoni elégtétel alapját képező figyelembe vehető időtartam. A Ptk. 6:532. §-a szerinti kártérítés – és egyben a 2:52. §-a (2) bekezdésének utaló szabálya folytán a sérelemdíj – esedékességével ellentétben a vagyoni elégtétel esedékességére nincs külön törvényi rendelkezés. Mindebből következően az eljárások elhúzódása miatti sui generis, a figyelembe vehető időtartam meghatározását igénylő vagyoni elégtétel az arról rendelkező jogerős érdemi határozat szerinti teljesítési határidőben válik esedékessé.

[47] Részben találta indokoltnak az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megítélt költség leszállítását.

[48] A kérelmező elsőfokú költségét az elsőfokú bíróság az IM rendelet 2. §-ának (1) bekezdése alapján számította fel, a felszámítható munkadíj összegét – még az általa alkalmazott mérséklés mellett is – kisebb részben eltúlzottan állapította meg. Az IM rendelet 2. §-ának (2) bekezdése alapján felszámított munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, a bíróság döntését indokolni köteles. A mérséklés azonban soha nem kötelezettség, hanem minden esetben a bíróság egyedi mérlegelésén alapul (Kúria Pfv.21.845/2018/9., BDT2023. 4651).

[49] Az IM rendelet és a töretlen bírói gyakorlat szerint is az ügyvédi munkadíj meghatározásában kiemelkedő jelentősége van az eljárás tárgya értékének, mivel a magas érték magasabb ügyvédi felelősséggel jár, amelynek az ügyvédi munkadíjban is kifejezésre kell jutnia (BDT2019. 3965). Bár az IM rendelet 2. §-a alapján felszámított ügyvédi munkadíj nem kötött az eljárás tárgyának értékéhez, a megbízási szerződésben kikötött munkadíj arányosságára megfelelő támpontot nyújt; a megítélt – a kért összegnél minimálisan kevesebb – 1 608 000 forint vagyoni elégtételhez képest az elsőfokú bíróság által megállapított 225 000 forint + áfa összeg lényegesen magasabb a 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (4) bekezdése szerint megállapítható mértéknél. Ugyanakkor a kérelmezett által előadottak szerint az IM rendelet 2. §-a esetén igényelt munkadíjat nem lehet a 3. §-a alapján igényelt munkadíjhoz egy az egyben igazítani, mert akkor a jogszabályi megkülönböztetésnek nem lenne értelme. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a jogi képviselő az eljárás során az ügyfél teljes körű, az eljárással összefüggő képviseletére köteles. A munkadíj meghatározása során ezért nem kizárólag az eljárásban benyújtott előkészítő iratok terjedelmére kell figyelemmel lenni. A képviselet szerződészerű ellátásához időt kell fordítani egyfelől a tényállás felderítése

érdekében a megbízó ügyféllel történő egyeztetésre, a releváns adatok összegyűjtésére, másfelől azok összevetésére, értékelésére, és ezek alapján a szakmai álláspont kialakítására. Nincs olyan adat, amely alapján a kérelmező jogi képviselője ennek a kötelezettségének ne tett volna eleget.

[50] Az IM rendelet szerint megállapítható ügyvédi munkadíj mérséklésére van lehetőség a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenység alapján. Ezzel összefüggésben rögzíti az ítéltábla, hogy a kérelmező a vagyoni elégtétel iránti nemperes eljárásban tipikusan meghatározható ügyvédi tevékenységet végzett: nyilvánvalóan részletesen áttekintette a mintegy 11 és fél éven keresztül folyamatban volt per iratanyagát, benyújtott egy 7 oldal terjedelmű kérelmet és egy 5 oldal terjedelmű előkészítő iratot. Mindezeket összességében figyelembe véve – a megadott munkaórát elfogadva – az ítéltábla nettó 17 500 forint óradíj alapul vételével az indokolt jogi képviseleti tevékenység alapján a kérelmezett terhelő elsőfokú költség összegét 175 000 forint + áfa, azaz 222 250 forintra találta indokoltnak leszállítani.

[51] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság végzésének nem fellebbezett részét nem érintve, annak fellebbezett részét a Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdése és a Pp. 389. §-án keresztül alkalmazandó 383. §-ának (2) bekezdése alapján annyiban változtatta meg, hogy mellőzte a kérelmezett törvényes késedelmi kamatban marasztalását, a megítélt elsőfokú költség összegét a rendelkező részben írt mértékre leszállította, egyebekben azt helybenhagyta.

[52] A fellebbezés az eljárás főtárgya tekintetében nem vezetett eredményre, ezért az ítéltábla a Pp. 83. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az ebben a részben sikertelenül fellebbező kérelmezettet a kérelmező javára az IM rendelet 2. §-ának (1) bekezdése szerint felszámított, de az elleniratban foglaltakat lényegében megismétlő fellebbezés nyilvánvaló áttekintésén túl egy 3 oldalas, alapvetően az elsőfokú eljárásban előadottakat megismétlő észrevétel előterjesztésére korlátozódó jogi képviseleti tevékenységre tekintettel a 2. §-ának (2) bekezdése szerint a kért 105 000 forint óradíjhoz képest jelentősen mérsékelt 10 000 forint óradíj alapul vételével 30 000 forint + áfa, összesen 38 100 forint ügyvédi munkadíj mint másodfokú költség megfizetésére.

[53] Az Itv. 39. §-ának (1) bekezdése és 47. §-ának (1) bekezdése szerint meghatározott fellebbezési illeték, a kérelmezett személyes illetékmentessége folytán, a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.

Debrecen, 2023. szeptember 20.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, előadó, Dr. Gárdosi Judit s.k. bíró, Dr. Répássy Árpád s.k. bíró